

Technológiai térség-és településfejlesztés a falvaktól a városokig

Balla Attila¹

Összefoglalás

Az okos település az infokommunikációs technológiák terjedésére és használatára épül. A fejlődés nem csak a városokban számottevő, hanem a vidéki kistelepülések esetében is nagy jelentőséggel bír. Publikációm célja, hogy szakpolitikai területfejlesztési szemüvegen keresztül mutassam be, miképpen értelmezzük a Civitas Sapiens Okos Város Tudásközpontban az okos települést, és milyen eszközökkel segítjük az 5000 fő alatti településeket annak érdekében, hogy a smart technológiákat alkalmazni és használni tudják a hazai térségekben. Számos tanulmány foglalkozott már az okos városok kialakításával, azonban Magyarország azon sajátos helyzetben van, ahol a rurális térségek jelentősen nagyobb területi egységeket alkotnak, alacsonyabb népsűrűséggel rendelkeznek. Ezért kiemelt célunk, hogy e vidéki térségeket helyi erőforrásaikra, azok hatékonyabb felhasználására alapozva fejlesszük és az okos város technológiákat léptékükhöz mérten illesszük be a települési szövetbe. Ennek érdekében 2021-ben elindult a kistelepülések vonzerőjének és élhetőségének javítását célzó digitális-, illetve okosmegoldásokkal hatékonyan segítő Digitális Falu Program (DFP). Az Európai Parlament és az Európai Bizottság „okos falvak” (smart villages) kezdeményezésének célja az európai falvak újjáélesztése a vidéki lakosság életkörülményeinek lényeges javításán keresztül, elsősorban a fiatalokra fókuszálva úgy, mint az internetelérhetőség, a minőségi oktatás, a fejlett egészségügyi szolgáltatások, a jó közlekedés és az érdemi munkahelyek elérhetőségének biztosítása.

Bevezetés

Az egyre jobban teret nyerő urbanizáció jelentős változásokat eredményez a társadalomban, gazdaságban, valamint a Föld országainak térstruktúrájában. A folyamatot – vélhetően – megállítani vagy visszafordítani nem lehetséges, azonban a vidék tudatos fejlesztésével lehetőségünk nyílik arra, hogy a városi életszínvonalat a vidéki térségekhez is eljuttassuk – mindezt ezen térségek identitás vesztese nélkül. Európa-szerte az egyik legnagyobb kihívás a vidék népességmegtartó erejének növelése, valamint egyes térségek újjáélesztése. Ma már látjuk, hogy a negyedik ipari forradalom rengeteg kihívása mellett számos lehetőséget is hozott a vidéki térségek számára. A technológiai átalakulást felgyorsította a világvárvány, ami magában hordozta a távmunkát is, és bebizonyította, hogy a szellemi munkavégzésnek nincsenek földrajzi korlátjai. Így tehát az okos falvak kialakítása már nem csak társadalmi elvárás, hanem a gazdaság stabilitásának alapját is jelentheti. Az Európai Unió új Közös Agrár Politikájában (KAP) kiemelt szerepet kap az európai falvak újjáélesztése a vidéki lakosság életkörülményeinek lényeges javításán keresztül úgy, mint az internetelérhetőség, a minőségi oktatás, a fejlett egészségügyi szolgáltatások, a jó közlekedés és az érdemi munkahelyek elérhetőségének biztosítása.

---

¹ Digitális Jólét Nonprofit Kft.

1. ábra: A Digitális Falu Program intézkedései

Az ábra forrása: <https://digitalisfalu.hu/>

Digitális Falu Program

Magyarországon a Civitas Sapiens Okos Város Tudásközpont elkötelezett abban, hogy a KAP által előterjesztett célokat és indikátorokat végrehajtsa. Ennek érdekében 2021-ben elindította a kistelepülések vonzerőjének és élhetőségének javítását digitális, illetve okosmegoldásokkal hatékonyan segítő *Digitális Falu Programot (DFP)*.

A DFP célja, hogy okos, digitális megoldások alkalmazásával még tovább növelje a magyar falvak megtartó erejét és az ott élők életszínvonalát, illetve erősítse a vidéki életforma hagyományos előnyeit, egyúttal hozzájárulva a vidéki települések komfortjának növeléséhez is. A Digitális Falu Program ezeken keresztül a vidéki térségekben élők, illetve a falvakban letelepedni szándékozók számára kívánja vonzóvá tenni a magyarországi kistérségeket. A Digitális Falu Program olyan konkrét és kézzel fogható termékekkel, szolgáltatásokkal rendelkezik, amelyek képesek a vidéket érintő kihívásokat hatékonyan kezelni. A közösségi részvétel lehetőségeinek fejlesztésére megalkotott Digitális Falu Program valamennyi eleme lehetőséget kínál a többirányú kommunikációra, illetve a közösségi kapcsolatok erősítésére,

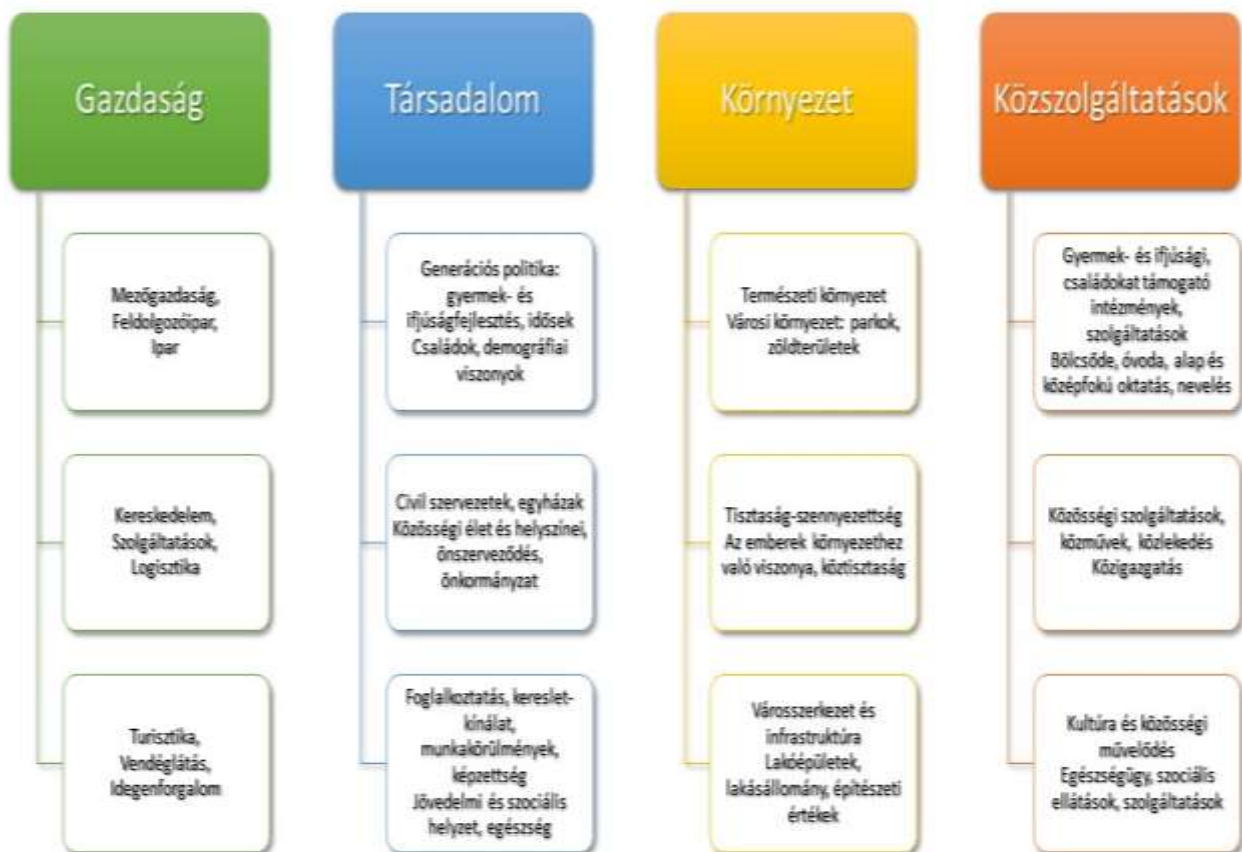
hozzájárulva a lakosság tudatos döntéshozatalának erősítéséhez. A program számos elemből áll, azonban a publikáció csak a jelenleg már futó projekteket hivatott részletesen ismertetni.

A DFP akciótervét kétéves előkészítő szakmai munka előzte meg, ötvennél is több kistelepülés 30 ezer lakosának aktív részvételével. A program eddig kialakított és elfogadott intézkedései közül 2021 szeptemberében az alábbi hat program (lásd: Digitális Falu Program infografika, kék háttérrel) indult el országos kiterjesztéssel, Magyarország valamennyi térségét reprezentáló, közel száz község bevonásával.

További információk: www.digitalisfalu.hu

Stratégiai szemlélet és kompetenciafejlesztés

A program alapját képező intézkedés a **Településszonda**, ami a település számára készített, a településvezetés és a települési szervezetek munkáját segítő stratégiai fejlesztési dokumentumcsomag. A Településszonda helyi és térségi helyzetelemzésre alapozva rajzolja fel a település problématérképét, illetve írja le a fejlesztés lehetséges irányait és feladat-, projekt-, illetve beruházás-szintű javaslatot fogalmaz meg a közeljövő cselekvési tervére vonatkozóan. A konkrét fejlesztési feladatokhoz forrástérkép is készül, amely rámutat az egyes fejlesztési területekhez és projektekhez kapcsolódó finanszírozási forrásokra, azok kapcsolódásaira és ütemezhetőségére is. A Településszonda az alábbi ábrán látható területeket vizsgálja mélyrehatóan:

2. ábra: A Településszonda által megvizsgált területek

Az ábra forrása: saját szerkesztés

Emellett kiemelt figyelmet fordítunk a fejlesztésekre irányuló emberi erőforrás felkészítésére is. A technológiai településfejlesztés végrehajtásához elengedhetetlen egy helyi szakmai réteg, akik digitalizáció és településfejlesztés témában is naprakész elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkeznek. Ennek érdekében hoztuk létre a *Digitális Térségfejlesztési szakember és referens képzést*, melynek célja az érintett települési vezetők, fejlesztési szakemberek ágazati továbbképzése. A Nemzeti Községi Egyetem és az EduTus Egyetem közreműködésével létrehozott továbbképzéseinket eddig országosan közel 1400 hallgató végezte el.

Technológiai infrastruktúra és támogató platformok

Az életszínvonal tartós növekedéséhez meghatározó a települési infrastruktúra megfelelő kiépítése és okos eszközökkel történő feltöltése. Ennek érdekében az Okos Város Tudásközpont 2022 februárjában elindította az *Okos Város PiacTér* online platformot, amelyen a városfejlesztési megoldásokat kínáló vállalkozások és az önkormányzatok az eddiginél egyszerűbben találhatnak egymásra. Az Okos Város PiacTér olyan komplex megoldás, ahol egy virtuális piactéren a különböző, okos városok fejlesztéséhez és kialakításához szükséges termékek minősített szállítói megjelenhetnek a termékeikkel, és a potenciális önkormányzati felhasználók megismerhetik a termékek részletes jellemzőit, továbbá az elérhető információk birtokában megalapozott döntést hozhatnak az egyes okos termékek beszerzéséről. Az Okos Város PiacTér virtuális platformja megkönnyíti a kapcsolattartást a szereplők között, okos város termékadatlapokat és szolgáltatásokat tesz elérhetővé.

További információk: <https://okosvarospiacter.hu/>

A technológiai infrastruktúra fejlesztésének érdekében egy pilot projekt keretén belül elkezdődött a *Digitális Közösségi Terek* létrehozása. A Digitális Közösségi Tér koncepció célja, hogy olyan terméket, szolgáltatást kínáljon a hazai és külföldi települések számára, amellyel az adott település elindíthatja digitális településszövetének kialakítását. Legfőbb előnye, hogy gyorsan megvalósítható, látványos eredményű beruházás. A jelenkor kihívásaira két módon is válaszol: egyrészt a fenntarthatóságra fókuszál, zöld megoldásokat alkalmaz, másrészt a fiatalokat is megszólítja, úgy, hogy közben a közösség minden egyes tagjának hasznos. A tér kialakítása vonzó példát mutat más hazai és külföldi település fejlesztési irányának meghatározásakor. Jelenleg a szolgáltatás – a település igényének megfelelően – 8, 4 vagy 3 férőhelyes, UV-szintet, levegőminőséget, páratartalmat és légnomást mérő okospadot és egy online kommunikációra képes, applikáción keresztül vezérelhető elektromos autótöltőt tartalmaz. A Digitális Közösségi Tér modulárisan bővíthető azon további megoldásokkal, melyek a leginkább alkalmasak az adott település lakosainak megszólítására.

A kistelepülések népességmegtartó erejének növelése, valamint az elnéptelenedő falvak újraélesztése érdekében került kialakításra a *Költözzünk Vidékre!* betelepülési és beruházási platform, mely a legkorszerűbb digitális technológiákkal és adatbázisokkal támogatott vidéki otthonkeresési és beruházástámogatási alkalmazás. Célja a falvak lakosság-megtartó erejének növelése és a vidékre költözés ösztönzése átgondolt, körültekintő település- és ingatlanválasztás támogatásán, valamint a kormány otthonteremtési támogatásainak tudatos felhasználásán keresztül. *A Költözzünk Vidékre! fejlesztése, a kapcsolódó állami és piaci adatforrások beszerzése, integrációja jelenleg is zajlik. A pilot során bevont településeken (Mosonmagyaróvár, Rajka) az alaprendszer már bevezetésre került.*

További információk: www.koltozzunkvidekre.hu

A Digitális Falu Program céljaihoz illeszkedő beszerzési és értékesítési közösség, a *Digitális Termelői Piac* felel azért, hogy összehangoltan, szervezeten lehessen az egyes kistelepülések mezőgazdasági termékértékesítését koordinálni, valamint a kistelepülésekre is eljusson a megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer-alapanyag. A Kormány által elfogadott Digitális Agrár Stratégia intézkedéseként a Digitális Termelői Piac (a továbbiakban: DTP) logisztikai, minőségbiztosítási és koordinációs szolgáltatásai keretében biztosítja a termelők és a fogyasztók közötti árumozgást. A DTP szolgáltatásai lehetőséget biztosítanak helyi és térségi szereplők részére a meglévő erőforrások koordinált felhasználására, például a logisztikai eszközök (például: falubuszok, távolsági közlekedési eszközök) integrálására is.

További információk: <https://www.kozertplusz.hu/>

A Digitális Falu Program legújabb intézkedése a *Települési drónalkalmazások* című kezdeményezés, melynek keretében a drónok alkalmazását vizsgáljuk speciális városüzemeltetési feladatok ellátására. Az intézkedés kidolgozására több településen is pilot projektet indítottunk, melynek célja a területre optimalizált drón és fedélzeti támogató rendszerek fejlesztésének megteremtése és a szükséges szabályozási változások kodifikációs folyamatának elindítása, illetve kockázatelemzés végzése. A pilot projekt tapasztalatai alapján javaslatot készítünk az alkalmazások tartalmi és földrajzi kiterjesztésére. A drónok alkalmazását már két településen, Marosvásárhelyen és Rajkán teszteltük. A pilot során nem csak egy teljes drón ökoszisztémát, hanem hozzá kapcsolódóan vizsgafelkészítést és Magyarországon egyedülálló mélységű oktatást is kaptak a résztvevők. Az eszközök, a vizsgafelkészítés, az oktatás és a projekt során adott folyamatos támogatás által a városüzemeltetési feladatok ellátásába szervesen beilleszthetővé vált a dróntechnológia.

A vidéki térségek egyik legnagyobb kihívása a szellemi munkát végezni kívánó lakosság helyben történő foglalkoztatása. Erre a problémára reagálva fejlesztjük a Digitális Falu Program munkaerőpiaci modulját, a *Career Village*-t. A Career Village program olyan okos, innovatív munkaerőpiaci megoldások széleskörű elterjedését támogatja, amely hozzájárul a kistelepülések foglalkoztatási helyzetének javításához, azon belül is kiemelten a távolról is végezhető munkavégzés támogatásán és a vidéki közösségi irodák létrehozásán keresztül. A program célkitűzése, hogy a falvakban élők és kistelepülésekre letelepedni vágyók hasonlóan változatos, kihívásokban gazdag munkalehetőségek közül válogathassanak, mint ahogyan azt egy nagyvárosra jellemző munkakínálat is lehetővé tenné.

Digitális falvak hazánkban

Számunkra fontos, hogy azokat a kistelepüléseket, akik számára alapvető a technológiai fejlődés, és élen járnak a 21. századi technológiákban, évről évre megjutalmazzuk, ezért megalapítottuk „Az Év Digitális Faluja” díjat. A díjazással kiemelt célunk, hogy a települések képesek legyenek a lehető legnagyobb körben használni és bemutatni digitális fejlesztéseiket, kiaknázva az abban rejlő adottságokat. A címre a digitális innovációkat alkalmazó, ötezer lakosúnál kisebb magyarországi települések pályázhatnak négy kategóriában. A projekteket minden évben egy szakértőkből álló, független szakmai zsűri értékeli. 2021-ben már számos különleges és innovatív megoldással pályáztak a nyertes települések, a legérdekesebbek ezek közül: turisztikai szolgáltatásokat támogató planetárium, Boeing szimulátor és QR kódos sétaútvonal; energiapark, amely a település energiaellátása mellett zöld turisztikai attrakcióként is üzemel; napenergiából nyert villanyárammal fűthető templom; Magyarországon egyedülálló, és Európában is ritkaságnak számító okos sertéstelep.

További információk: <https://digitalisfalu.hu/ev-digitalis-faluja-dij/>

Összefoglalás

Összességében megállapíthatjuk, hogy az *innovatív technológiai* megoldások alkalmazása kiemelten fontos hazánk településeinek fejlesztésében. Célkitűzésünk megteremteni az okos településfejlesztési megközelítés és a hagyományos településirányítás vidékfejlesztés összhangját, továbbá hozzájárulni ahhoz, hogy az okos városi *fogalom és intézményrendszer* szervesen illeszkedjen a magyar közigazgatási, elsősorban önkormányzati és területi közigazgatási jogrendszerbe és jogalkalmazási gyakorlatba. Egy okos város valójában az, amelyet a *köz- és magánszféra közötti folyamatos párbeszéd* ural, rugalmasan, megfelelő költségvetéssel a technológiai, területi és társadalmi innovációs kezdeményezéseket is figyelembe véve. Így teszi a polgárt aktív alannyá, aki tudatában lesz a települése által nyújtott előnyöknek. Meglátásunk szerint Magyarország számára a legsürgetőbb feladat a *vidéki népesség csökkenésének megállítása*, illetve az ott élők közvetlen életkörülményinek javítása. Az alapok, a megfelelő képességek, valamint kellő motiváltság nélkül csak nagyon nehezen alakítható ki a *hálózatba kötött digitális városok* rendszere. Ezért komplett stratégiával, konkrét beavatkozási pontok mentén dolgozunk azon, hogy a hazai települések valóban és gyökeresen technológiailag fejletté váljanak. A Digitális Falu Programmal olyan *hálózatot szeretnének létrehozni* a települések, illetve a térségek között, amelyek egymással együttműködve képesek a technológiai eszközöket, és a technológiai ökoszisztéma lehetőségeit kihasználni.

Források

- Szalai, Á. – Fabula, Sz. 2021 Az okos vidékfejlesztés lehetőségei és korlátai Magyarországon
<http://doi.org/10.15170/MG.2021.16.01.04>
- www.digitalisfalu.hu
- <https://okosvarospiacter.hu/>
- www.koltozunkvidekre.hu
- <https://www.kozertplusz.hu/>
- <https://digitalisfalu.hu/ev-digitalis-faluja-dij/>